ปีที่ 28 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2565 ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

ปัจจัยทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนามที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

Cultural Factors Affecting the Usage of Thai Personal Pronouns of the Vietnamese Students Learning Thai as a Foreign Language

Le Tran Mac Khai*
สุภัค มหาวรากร**
Supak Mahavarakorn

Received : October 28, 2021
Revised : March 28, 2022
Accepted : May 17, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนาม โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคำบุรุษสรรพนาม สัมภาษณ์ผู้เรียนชาวเวียดนามเกี่ยวกับการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทย และสัมภาษณ์ผู้สอนชาวเวียดนามเกี่ยวกับการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนาม หลังจากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางวัฒนธรรม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ และความสนิทสนมระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง มีผลต่อการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนามที่เรียนภาษาไทย การรับรู้ความเหมือนและความต่างด้านวัฒนธรรมระหว่างไทยกับเวียดนามจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนาม เพราะคำบุรุษสรรพนามภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวเวียดนาม

คำสำคัญ : ปัจจัยทางวัฒนธรรม / คำบุรุษสรรพนาม / ผู้เรียนชาวเวียดนาม / ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

*นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย วิชาเอกภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Student of Doctor of Arts Program in Thai as a Foreign Language at the Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University
**อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Lecturer of Doctor of Arts Program in Thai at the Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

Vol.28 No.4 October - December 2022 ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

ABSTRACT

This article aims to study cultural factors affecting the usage of Thai personal pronouns of the Vietnamese students who study Thai as a foreign language. The data were collected by studying documents and research related to personal pronouns, interviewing the Vietnamese students about how to use personal pronouns in Thai language and interviewing the Vietnamese teachers about the use of Thai personal pronouns of Vietnamese students. Thereafter, the analysis of the collected data was analyzed, compared and synthesized. The findings show that socio-cultural factors such as gender, age, status of and intimacy between speakers and listeners affect the use of Thai personal pronouns of the Vietnamese students who study Thai language. The students' acquisition regarding the similarity and differences of Thai and Vietnamese cultures plays a part in increasing their effectiveness of using Thai language since the use of Thai personal pronouns are related to Thai culture, which is the obstacle of Thai language learning of the Vietnamese students.

Keywords : Cultural Factors / Personal Pronoun / Vietnamese Students / Thai as a Foreign Language

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศที่ได้รับความสนใจจากชาวเวียดนามเป็นอย่างมาก เนื่องจากรัฐบาลทั้งสองประเทศส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันในทุก ๆ ด้าน เช่น การค้าการลงทุน การท่องเที่ยว การเมือง การศึกษา เป็นต้น สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนจึงเปิดสอนภาษาไทยเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ภาษาไทยกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารระหว่างชาวไทยและชาวเวียดนาม ซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างชนชาติที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ปัจจัยทางวัฒนธรรมย่อมส่งผลต่อการสื่อสาร เนื่องจากวัฒนธรรมและการสื่อสารมีอิทธิพลต่อกันและกัน การสื่อสารของคนในสังคมหนึ่งสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของสังคมนั้น ความแตกต่างทางวัฒนธรรมจึงอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดในการสื่อสาร (Samovar, et al., 1985)

การเรียนการสอนภาษาไทยที่เวียดนามจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยทางวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของผู้เรียน เพราะภาษาไม่ได้มีเพียงแต่ระบบไวยากรณ์เท่านั้นแต่ยังมีปัจจัยทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการใช้ภาษา ดังนั้นภาษาและวัฒนธรรมจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้ การเรียนรู้ภาษาของชาติใดชาติหนึ่งหมายรวมถึงการเรียนรู้วัฒนธรรมของชนชาตินั้นด้วย (Hiranpat, 2005) การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจึงต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยทางวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Brody, 2003, p.37)

ปีที่ 28 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2565 ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยเป็นเนื้อหาความรู้ที่ผู้เรียนชาวเวียดนามได้เรียนตั้งแต่ระดับเบื้องต้นหรือในชั่วโมงแรกๆ ที่เริ่มเรียนภาษาไทย เพราะบุรุษสรรพนาม (personal pronoun) คือ “คำสรรพนามที่ใช้แทนตัวผู้พูด ผู้ที่พูดด้วย และผู้ที่อ้างถึง เรียกว่า สรรพนามบุรุษที่ 1 สรรพนามบุรุษที่ 2 และสรรพนามบุรุษที่ 3 ตามลำดับ” (Office of the Royal Society, 2017, p.328) โดยนววรรณ พันธุเมธา (Panthumetha, 2016, pp.22-27) ใช้คำว่า คำบอกบุรุษ เพื่อเรียกคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย และกล่าวถึงคำบอกบุรุษว่า คำบอกบุรุษใช้แทนคำนามในการสนทนา บุคคล หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องในการสนทนา ซึ่งประกอบด้วย ผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ถูกกล่าวถึงหรือสิ่งที่ถูกกล่าวถึง โดยคำที่ใช้เรียกแทนผู้พูดเรียกว่า คำบอกบุรุษที่ 1 เช่น ข้าพเจ้า ฉัน ผม เป็นต้น คำที่ใช้เรียกแทนผู้ฟังเรียกว่า คำบอกบุรุษที่ 2 เช่น แก เจ้า เธอ ท่าน เป็นต้น และคำที่ใช้เรียกแทนผู้ที่กล่าวถึงหรือสิ่งที่กล่าวถึงเรียกว่า คำบอกบุรุษที่ 3 เช่น มัน แก เขา เป็นต้น

คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยมีความหมายเชิงไวยากรณ์และสะท้อนวัฒนธรรมไทย โดยกาญจนา นาคสกุล (Naksakul, 1997) กล่าวว่า “คำสรรพนามภาษาไทยสะท้อนวัฒนธรรมไทยอย่างชัดเจน” คำบุรุษสรรพนามไม่เพียงทำหน้าที่แทนผู้พูดหรือผู้ฟัง แต่ยังแสดงลักษณะของผู้พูดและผู้ฟัง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง อารมณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมถึงค่านิยมของคนไทย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ คำบุรุษสรรพนามมีความผูกพันกับวัฒนธรรมไทย การเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยที่ถูกต้องเหมาะสมต้องคำนึงถึงบริบทสังคมวัฒนธรรมไทย ซึ่งสอดคล้องกับนววรรณ พันธุเมธา (Panthumetha, 2016, pp.25-26) ที่กล่าวว่า คำบอกบุรุษในภาษาไทยบอกข้อมูลได้หลายประการ ได้แก่ 1) เพศ เช่น “ผม” ใช้เมื่อผู้พูดเป็นชาย “ดิฉัน” ใช้เมื่อผู้พูดเป็นหญิง 2) พจน์ เช่น “เขา” เป็นเอกพจน์ “พวกเขา” เป็นพหูพจน์ 3) ฐานะของผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่กล่าวถึง เช่น “ข้าพระพุทธเจ้า” ใช้หมายถึงผู้พูดเมื่อผู้ฟังเป็นพระราชาหรือเจ้านายชั้นสูง “ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท” ใช้หมายถึงผู้ฟังเป็นพระราชา 4) ท่าทีของผู้พูดต่อผู้ฟังหรือผู้ที่กล่าวถึง เช่น “ข้า-เอ็ง” “กู-มึง” แสดงความสนิทสนมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง หรือใช้กับผู้ฟังที่มีฐานะต่ำกว่า “ฉัน-เรา-เธอ” เป็นคำบอกบุรุษที่ผู้หญิงอาจใช้เพื่อแสดงความสนิทสนมกัน เช่นเดียวกับ “ลื้อ-อั๊ว” “เรา-นาย” เป็นคำบอกบุรุษที่ผู้ชายมักใช้เมื่อสนิทสนมกัน

การใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยมักเป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนชาวเวียดนาม เนื่องจากผู้เรียนไม่ทราบหรือไม่ให้ความสำคัญกับการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามให้สอดคล้องกับบริบทสังคมวัฒนธรรมไทย จากการสัมภาษณ์อาจารย์และนักศึกษาชาวเวียดนาม พบว่า นักศึกษาชาวเวียดนามประสบปัญหาในการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามในการสื่อสารกับคนไทย เช่น นักศึกษาหญิงมักใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า “หนู” แทนตัวเองเมื่อสนทนากับอาจารย์ เมื่อพบเพื่อนคนไทยวัยเดียวกันจึงใช้คำว่า “หนู” แทนตัวเองตามความเคยชิน และใช้คำบุรุษสรรพนามที่ 2 ว่า “คุณ” แทนเพื่อนที่พูดด้วย ซึ่งเพื่อนคนไทยบอกว่าเป็นการใช้คำบุรุษสรรพนามที่ไม่เหมาะสม เพราะถ้าเป็นเพื่อนวัยเดียวกันคนไทยไม่เรียกตัวเองว่า “หนู” และเรียกเพื่อนว่า “คุณ” แต่มักใช้ชื่อเล่นเพื่อเรียกกัน หรือใช้คำว่า “เรา-เธอ” “ฉัน-เธอ” “ฉัน-แก” เพื่อแทนผู้พูดและผู้ฟัง ขึ้นอยู่กับความสนิทสนมระหว่างกัน นักศึกษาหญิงบางคนสับสนในการใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า “ฉัน” และ “หนู” เมื่อสนทนากับอาจารย์ โดยมักใช้คำว่า “ฉัน” แทนตนเองเมื่อสนทนากับอาจารย์ เพราะคิดว่าเป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ที่ใช้แทนผู้พูดได้ในทุกสถานการณ์ อาจารย์ชาวเวียดนามให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับกรณีที่นักศึกษาฝึกงานถูกตำหนิเมื่อเป็นล่ามในการ

Vol.28 No.4 October - December 2022 ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

ประชุมระหว่างกงสุลใหญ่ไทยกับผู้นำฝ่ายเวียดนามว่า นักศึกษาฝึกงานใช้คำว่า “แก” แทนผู้นำฝ่ายเวียดนาม แทนที่จะใช้คำว่า “ท่าน” หรือตำแหน่งของผู้นำฝ่ายเวียดนาม นอกจากนั้นนักศึกษาชาวเวียดนามยังสับสนกับคำบุรุษสรรพนามภาษาไทยที่เป็นทั้งคำสรรพนามบุรุษที่ 2 และคำสรรพนามบุรุษที่ 3 เช่น “แก” และ “ท่าน”

จากที่กล่าวมาข้างต้น เห็นว่า คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมไทย หรือกล่าวอีกนัยคือ คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยสะท้อนวัฒนธรรมไทยอย่างเด่นชัด การเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทการสื่อสารต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายประการ ผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศนอกจากรับรู้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำบุรุษสรรพนามภาษาไทยยังต้องเข้าใจปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนาม จึงจะประสบความสำเร็จในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนามที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่มุ่งพัฒนาความรู้ด้านภาษาและความรู้ด้านสังคมวัฒนธรรมไทยควบคู่กัน ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาปัจจัยทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนาม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคำบุรุษสรรพนาม

2. เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักศึกษาชาวเวียดนามจำนวน 30 คน ซึ่งประกอบด้วยเพศหญิง 24 คน และเพศชาย 6 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) นักศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มาจากมหาวิทยาลัย 3 แห่งของประเทศเวียดนาม ได้แก่

- นักศึกษาของมหาวิทยาลัยฮานอย (Hanoi University) วิชาโทภาษาไทย เรียนภาษาไทยมาแล้ว 1 ปี เคยมาเรียนที่ประเทศไทยในระยะเวลา 1 เดือน

- นักศึกษาของมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศ สังกัดมหาวิทยาลัยดานัง (University of Foreign Language Studies-The University of Danang) วิชาเอกภาษาไทย เรียนภาษาไทยมาแล้ว 3 ปี เคยมาเรียนที่ประเทศไทยในระยะเวลา 1 เดือน

- นักศึกษาของมหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัยแห่งชาตินครโฮจิมินห์ (University of Social Sciences and Humanities - Vietnam National University Ho Chi Minh City) วิชาเอกไทยศึกษา เรียนภาษาไทยมาแล้ว 3 ปี เคยมาเรียนที่ประเทศไทยในระยะเวลา 1 เดือน

ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามที่มีแนวคำถามปลายเปิดซึ่งมาจากสมมติฐานของผู้วิจัยว่า ปัจจัยทางวัฒนธรรมจะส่งผลต่อการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนาม ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทย โดยเฉพาะงานวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวภาษาศาสตร์สังคมเกี่ยวกับกลยุทธ์การใช้คำบุรุษสรรพนามของผู้พูดภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ

ปีที่ 28 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2565 ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

(A Socio-Linguistic Study of Pronominal Strategy in Spoken Bangkok Thai) ของPalakornkul (1972) และปัญหาการใช้บุรุษสรรพนามของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์สังคม ของWen (2013) โดยแบบสอบถามมีแนวคำถามดังนี้

1. การใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยมีความยากง่ายอย่างไร
2. คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยคล้ายหรือต่างกับคำบุรุษสรรพนามภาษาเวียดนามอย่างไร
3. ผู้เรียนเคยประสบปัญหาในการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยหรือไม่
4. ปัญหาในการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยมาจากสาเหตุอะไร

3. เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สอนชาวเวียดนามจำนวน 6 คน ซึ่งเป็นอาจารย์สอนภาษาไทยจากมหาวิทยาลัย 3 แห่งของประเทศเวียดนาม เพื่อเห็นปัญหาหรือข้อบกพร่องเกี่ยวกับการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนาม โดยใช้แบบสอบถามที่มีแนวคำถามปลายเปิดดังนี้

1. ผู้เรียนชาวเวียดนามมีข้อบกพร่องในการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยหรือไม่ อย่างไร
2. ผู้เรียนชาวเวียดนามมักประสบปัญหาหรือข้อบกพร่องอะไรในการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทย
3. ปัญหาหรือข้อบกพร่องในการใช้คำสรรพนามภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนามมาจากสาเหตุอะไร

4. วิเคราะห์ เปรียบเทียบ สังเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยอยู่ภายใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมไทย ซึ่งส่งผลต่อการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนาม ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนามมี 4 ประเด็น ดังนี้

1. เพศ

คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยแสดงวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทยประการหนึ่ง คือ แสดงเพศ (Panupong, et al., 2012, p.26) ซึ่งสอดคล้องกับ Palakornkul (1972, p.68) ที่กล่าวว่า ภาษาไทยมีเครื่องหมายทางภาษาศาสตร์บ่งบอกเพศ (sex) มีรูปแบบภาษาสำหรับผู้พูดเพศชายและเพศหญิง มีคำบุรุษสรรพนามใช้เฉพาะผู้ชายและผู้หญิง เช่น “ผม” เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้แทนผู้พูดที่เป็นเพศชาย “ดิฉัน” หรือ “หนู” เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้แทนผู้พูดที่เป็นเพศหญิง

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนชาวเวียดนาม พบว่า ในระยะแรกที่เรียนภาษาไทย ผู้เรียนสับสนในการใช้คำบุรุษสรรพนามแทนตนเอง โดยผู้เรียนเพศชายบางคนเรียกตนเองว่า “หนู” เมื่อสื่อสารกับผู้สอน เช่น

อาจารย์ “นักศึกษามีข้อสงสัยอะไรไหมคะ”

นักศึกษาชาย “อาจารย์ครับ หนูยังไม่เข้าใจครับ”

เนื่องจากคำบุรุษสรรพนามภาษาเวียดนามที่นักเรียนหรือนักศึกษาใช้เรียกแทนตนเองเมื่อสื่อสารกับผู้สอนมีคำเดียวคือคำว่า “em” (“น้อง” “หนู”) ซึ่งสามารถใช้แทนผู้พูดที่เป็นเพศหญิงและชาย ดังนั้นเมื่อ

Vol.28 No.4 October - December 2022 ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

เรียนภาษาไทยในระดับเบื้องต้น ผู้เรียนมักแปลจากภาษาแม่ซึ่งเป็นภาษาเวียดนามเป็นภาษาไทย โดยคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ในภาษาเวียดนาม เช่น “tôi” “tớ” “mình” “em” สามารถใช้แทนผู้พูดทั้งหญิงและชาย หรือกล่าวอีกนัยคือ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ในภาษาเวียดนามไม่แสดงเพศ ซึ่ง Nguyen (2002, p.60) ได้กล่าวถึงปัจจัยเรื่องเพศของคำบุรุษสรรพนามภาษาเวียดนามว่า คำบุรุษสรรพนามภาษาเวียดนามไม่มีเครื่องหมายบ่งเพศ หากต้องการทราบว่าผู้พูดเป็นเพศอะไรต้องอาศัยความหมายของข้อความหรือบริบทการสื่อสาร เช่น Tôi không lấy thằng ấy đâu! (ฉันไม่แต่งงานกับหมอนั้นหรอก) ซึ่งคำสรรพนามบุรุษที่ 1 “tôi” ในบริบทนี้เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 แทนผู้พูดที่เป็นเพศหญิง โดยพิจารณาจากความหมายของประโยคซึ่งต่างจากภาษาไทย ดังนั้น ปัจจัยสำคัญประการแรกที่ผู้เรียนชาวเวียดนามควรคำนึงถึงเพื่อเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยให้เหมาะสม คือ เพศ

2. อายุ

อายุเป็นปัจจัยสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทย โดย อังกาบ ผลากรกุล (Palakornkul, 1972, p.67) กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า เด็กไทยเคารพผู้อาวุโสเพราะผู้อาวุโสมีความรู้และประสบการณ์มาก ในสังคมไทยมีการกำหนดวัจนภาษาและอวัจนภาษาที่ใช้กับผู้ใหญ่ เช่น การไหว้ผู้อาวุโส การใช้คำลงท้ายเมื่อพูดคุยกับผู้ใหญ่ เป็นต้น อายุหรือความอาวุโสจึงเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการเลือกใช้ภาษา ดังนั้น การเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามที่เหมาะสมต้องคำนึงถึงปัจจัยเรื่องอายุหรือความอาวุโส คนไทยอาจถามอายุกันเพื่อทราบว่าใครอายุมากกว่ากันเพื่อใช้คำสรรพนามให้เหมาะสมตามอาวุโส

อาจารย์ชาวเวียดนามให้สัมภาษณ์ว่า นักศึกษาหญิงบางคนใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า “ฉัน” หรือ “ดิฉัน” เมื่อสนทนากับอาจารย์ ดังนี้

อาจารย์ หนูชื่ออะไรคะ
นักศึกษา ดิฉันชื่อมณีรัตน์ค่ะ

หรือ

อาจารย์ สวัสดีค่ะ มาหาครูมีอะไรหรือคะ
นักศึกษา บ่ายนี้ฉันขอมาสายครึ่งชั่วโมงค่ะ

อาจารย์ชาวเวียดนามจึงแนะนำให้ใช้คำว่า “หนู” เพราะ คำว่า “ฉัน” เป็นคำบุรุษสรรพนามที่ไม่เหมาะสมในการสื่อสารกับผู้ใหญ่โดยเฉพาะอาจารย์ ซึ่งสร้างความสับสนให้นักศึกษาเพราะเพื่อนผู้ชายสามารถใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า “ผม” เพื่อแทนตนเองในทุกสถานการณ์

นักศึกษาหญิงให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในการสื่อสารกับเพื่อนคนไทยว่า นักศึกษาใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ว่า “หนู” เมื่อสนทนากับเพื่อนคนไทยวัยเดียวกัน ดังนี้

เพื่อนคนไทย “ชื่ออะไรคะ”
นักศึกษาหญิง “หนูชื่อตุ๊กตาค่ะ คุณชื่ออะไรคะ”

เพื่อนคนไทยจึงแนะนำให้ใช้คำบุรุษสรรพนามว่า “ฉัน-เธอ” “เรา-เธอ” หรือใช้ชื่อเล่นเมื่อสื่อสารกับเพื่อนวัยเดียวกัน นักศึกษาชาวเวียดนามคนนี้อธิบายสาเหตุที่ตนใช้คำว่า “หนู” เพื่อแทนตนเองว่า เพราะไม่

ปีที่ 28 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2565 ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

เคยพูดคุยกับคนไทยวัยเดียวกันมาก่อน ส่วนใหญ่ได้สื่อสารภาษาไทยกับอาจารย์ในห้องเรียนเท่านั้น และคำบุรุษสรรพนามที่ใช้บ่อยคือคำว่า “หนู” เมื่อพูดคุยกับเพื่อนคนไทยวัยเดียวกัน จึงไม่ทราบว่า ต้องใช้คำบุรุษสรรพนามอะไร จึงใช้คำว่า “หนู” ตามความเคยชิน

แม้คำว่า “ฉัน” และ “หนู” เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 แทนผู้พูดที่เป็นเพศหญิงได้ทั้งสองคำ แต่อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดว่าในสถานการณ์ใดผู้พูดจะใช้คำว่า “ฉัน” และในสถานการณ์ใดผู้พูดจะใช้คำว่า “หนู” โดยคำว่า “ฉัน” เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้แทนตัวผู้พูดเมื่อสื่อสารกับผู้ที่เสมอกัน หรือผู้ใหญ่พูดกับผู้น้อย ส่วนคำว่า “หนู” เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 ที่ผู้น้อยใช้พูดกับผู้ใหญ่ (Royal Institute, 2013) จึงเห็นว่าปัจจัยด้านอายุหรือความอาวุโสเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้เรียนชาวเวียดนามควรคำนึงถึงในการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยให้สอดคล้องกับบริบทการสื่อสาร

3. สถานภาพของผู้พูดและผู้ฟัง

ภาษาไทยมีคำนามต่าง ๆ ที่สามารถใช้แทนบุคคลที่เกี่ยวข้องในการสนทนาได้ หรือกล่าวอีกนัยคือสามารถใช้คำนามต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่แทนคำบุรุษสรรพนามได้ และคำเหล่านี้มักแสดงสถานภาพของผู้พูดและผู้ฟัง ได้แก่ คำที่แสดงตำแหน่งและอาชีพของผู้พูดหรือผู้ฟัง เช่น ท่านอธิบดี หัวหน้า หมอ แม่ค้า ครู เป็นต้น และคำที่แสดงความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เช่น พ่อ-ลูก พี่-น้อง ป้า-หลาน (Panthumetha, 2016, p.23)

การใช้คำบอกอาชีพแทนคำบุรุษสรรพนามเป็นลักษณะที่น่าสนใจของภาษาไทย Palakornkul (1972, p.40) กล่าวถึงการใช้คำบอกอาชีพแทนผู้ร่วมสนทนาว่า คำบอกอาชีพสามารถใช้เรียกแทนผู้พูด ผู้ฟัง หรือผู้ถูกกล่าวถึงได้ เช่น อาจารย์ ครู ช่าง แม่ค้า หมอ พยาบาล สามล้อ แท็กซี่ ตุ๊กตุ๊ก เป็นต้น ซึ่งภาษาเวียดนามก็มีลักษณะการใช้คำบอกอาชีพแทนคำบุรุษสรรพนามเช่นกัน โดย Nguyen (2002, p.63) กล่าวว่าคนเวียดนามมักใช้คำบอกอาชีพ สถานภาพทางสังคม หรือตำแหน่ง เพื่อแทนคำบุรุษสรรพนามในการสื่อสารประจำวัน เช่น luật sư (ทนายความ) bác sĩ (หมอ) kỹ sư (วิศวกร) giáo sư (ศาสตราจารย์) tiến sĩ (ดอกเตอร์) giám đốc (ผู้อำนวยการ) เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนชาวเวียดนาม พบว่า แม้ภาษาไทยและภาษาเวียดนามมีความเหมือนในการใช้คำบอกอาชีพแทนคำบุรุษสรรพนาม อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาโดยละเอียด เห็นว่ามีความแตกต่างในการใช้คำเหล่านี้ เช่น คำว่า “นักเรียน” “นักศึกษา” มักใช้เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 2 เช่น “นักศึกษาชื่ออะไร” “นักศึกษาลงทะเบียนหรือยัง” แต่ในภาษาเวียดนามมักไม่ใช้คำว่า “sinh viên” (นักศึกษา) แทนคำสรรพนามบุรุษที่ 2 แต่ใช้คำว่า “em” (“น้อง” “หนู”) เพื่อแทนผู้ฟังที่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา เช่น “Em hiểu không?” (หนูเข้าใจหรือยัง) “Tại sao hôm nay em đến trễ?” (ทำไมวันนี้หนูมาสาย)

เมื่อนักศึกษาชาวเวียดนามได้ยินอาจารย์ชาวไทยถาม มักเกิดความสับสน บางคนใช้คำว่า “นักศึกษา” เพื่อแทนตนเองเมื่อตอบอาจารย์ ดังตัวอย่างดังนี้

อาจารย์ชาวไทย นักศึกษาชื่ออะไรคะ

นักศึกษาเวียดนาม นักศึกษาชื่อธีรภาพครับ

Vol.28 No.4 October - December 2022 ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

นอกจากคำบอกอาชีพ คำเรียกญาติสามารถทำหน้าที่แทนคำบุรุษสรรพนามได้ โดย Naksakul (1997) กล่าวถึงการใช้คำเรียกญาติแทนคำสรรพนามไว้ว่า คนไทยนิยมใช้คำบอกลำดับญาติแทนคำสรรพนามในการพูดคุยระกว่างคนที่เป็นญาติกันและไม่ใช่ญาติกัน คำบอกลำดับญาติทำหน้าที่เป็นทั้งคำสรรพนามบุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 2 การเลือกใช้คำเรียกญาติกับคนที่ไม่ใช่ญาติกัน ผู้พูดสามารถเทียบวัยของผู้ฟังกับญาติของตน ซึ่งสะท้อนความคิดคนไทยคือ “คนไทยมักจะมีความรักความนับถือกันประดุจญาติ” ซึ่งสอดคล้องกับ Palakornkul (1972, pp.36-38) ที่กล่าวว่า คำเรียกญาติสามารถใช้แทนคำสรรพนามบุรุษที่ 1 คำสรรพนามบุรุษที่ 2 และคำสรรพนามบุรุษที่ 3 เพื่อแทนคนที่เป็นญาติกันและคนที่ไม่ใช่ญาติกัน คำเรียกญาติยังสามารถใช้แทนคำบุรุษสรรพนามที่เรียกเพื่อนของญาติหรือญาติของเพื่อน การใช้คำเรียกญาติแทนคำบุรุษสรรพนามมีจุดประสงค์เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวและสร้างความสัมพันธ์หรือความสนิทสนมระหว่างคนในสังคม ดังตัวอย่างการสื่อสารระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้องที่มหาวิทยาลัย ดังนี้

รุ่นน้อง สวัสดีค่ะพี่วรรณ พี่จะไปไหนคะ
รุ่นพี่ พี่ไปกินข้าวค่ะ

คำเรียกญาติภาษาเวียดนามสามารถใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามและคำเรียกขานได้ คำเรียกญาติพื้นฐานพยางค์เดียวมักจะใช้เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 2 ได้ (Nguyen, 2015, p.2) เช่น คำว่า “chị” (พี่ผู้หญิง) สามารถใช้แทนคำสรรพนามบุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 2 ได้ เช่น “Chị ăn cơm chưa?” (พี่กินข้าวหรือยัง) “Chị ăn cơm rồi.” (พี่กินข้าวแล้ว) ซึ่งสอดคล้องกับ Nguyen (2002, pp.62-63) ที่กล่าวว่า คำเรียกญาติสามารถใช้แทนคำสรรพนามบุรุษที่ 1 คำสรรพนามบุรุษที่ 2 และคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ได้ โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ คำเรียกญาติที่บ่งเพศชาย เช่น bố (พ่อ), chú (อาชาย), anh (พี่ชาย) เป็นต้น คำเรียกญาติที่บ่งเพศหญิง เช่น mẹ (แม่), dì (น้าสาว), chị (พี่สาว) เป็นต้น และคำเรียกญาติที่ไม่บ่งเพศ เช่น cụ (ทวด), bác (ลุงหรือ ป้า), em (น้อง) เป็นต้น

4. ความสนิทสนมระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง

ความสนิทสนมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงในการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทย ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับคนที่รู้จักกันหรือเป็นเพื่อนกันย่อมแตกต่างกับภาษาที่ใช้กับคนที่ไม่รู้จักกัน Palakornkul (1972, pp.74-76) กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า ความสนิทสนม (intimacy) ส่งผลต่อการใช้คำบุรุษสรรพนาม โดยลำดับความสนิทสนมออกเป็น สนิทสนมมาก (+very intimate) สนิทสนม (+intimate) และไม่สนิทสนม (-intimate) เช่น ถ้าคู่สนทนาใช้คำบุรุษสรรพนาม “คุณ” และ “ผม” แสดงว่า 2 คนนี้มีความสนิทสนมน้อย (-intimate) เมื่อเทียบกับคู่สนทนาที่ใช้คำบุรุษสรรพนาม “ลื้อ” และ “อั๊ว” (+intimate) หรือ “มึง” และ “กู” (+very intimate) นอกจากนั้นระยะเวลาที่รู้จักกัน (length of time of acquaintance) ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการใช้คำบุรุษสรรพนาม คนที่รู้จักกันมานานมักใช้คำบุรุษสรรพนามต่างจากคนที่รู้จักกันไม่นาน ดังนั้นผู้เรียนชาวเวียดนามควรคำนึงถึงปัจจัยความสนิทสนมและเวลาที่รู้จักกันเพื่อเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามให้เหมาะสม

ปีที่ 28 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2565 ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

ผู้เรียนชาวเวียดนามตั้งข้อสังเกตว่า คนไทยมักใช้ชื่อเล่นเพื่อแทนตัวเองหรือผู้ที่พูดด้วยเมื่อรู้จักกันหรือสนิทสนมกันโดย Prasithrathasint (2001, p.118) กล่าวว่า ในการสนทนาระหว่างเพื่อน ชื่อเป็นคำที่มักใช้เรียกกันมากที่สุด และ Palakornkul (1972, p.39) กล่าวถึงการใช้ชื่อแทนคำบุรุษสรรพนามไว้ว่า ชื่อสามารถใช้แทนทั้งคำบุรุษสรรพนามที่ 1 คำบุรุษสรรพนามที่ 2 และคำบุรุษสรรพนามที่ 3 ได้ โดยคนไทยมักใช้ชื่อจริง ชื่อย่อ หรือชื่อเล่นแทนคำบุรุษสรรพนาม

การใช้ชื่อแทนคำบุรุษสรรพนามก็ปรากฏในภาษาเวียดนาม โดย Nguyen (2002, p.64) กล่าวถึงการใช้ชื่อแทนคำบุรุษสรรพนามว่า คำนามชี้เฉพาะมักใช้เพื่อเรียกกันในการสนทนาระหว่างคนที่สนิทกัน ระหว่างเพื่อน หรือผู้อาวุโสมากกว่าใช้เรียกผู้อาวุโสน้อยกว่า เช่น Lan, Tuấn, Thu Thủy อย่างไรก็ตาม การเรียกชื่อแทนคำบุรุษสรรพนามของคนไทยมีความแตกต่างกับคนเวียดนาม โดยคนไทยทุกคนมีชื่อจริงและชื่อเล่น ถ้าเป็นเพื่อนกัน มักใช้ชื่อเล่นเพื่อแทนตัวเองหรือผู้พูดด้วย แต่เมื่ออาจารย์สนทนากับนักเรียนหรือนักศึกษามักใช้ชื่อจริงของนักศึกษาเพื่อแทนคำบุรุษสรรพนาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้ชายชื่อ “มิ่งขวัญ” สนทนากับเพื่อน
เพื่อน มิ่งจะไปไหน
มิ่งขวัญ ห้องสมุด
เมื่อมิ่งขวัญสนทนากับอาจารย์
อาจารย์ มิ่งขวัญส่งการบ้านครูหรือยังคะ”
มิ่งขวัญ ผมส่งแล้วครับอาจารย์

ส่วนคนเวียดนามมักใช้ชื่อจริงในเกือบทุกโอกาส เช่น นักศึกษาถามเพื่อน “Lan nộp bài tập chưa?” (Lan ส่งการบ้านหรือยัง) อาจารย์ถามนักศึกษา “Lan có thắc mắc gì không?” (Lan สงสัยอะไรไหมคะ)

จากที่กล่าวมาข้างต้น เห็นว่า ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม เช่น เพศ อายุ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ได้แก่ สถานภาพและความสนิทสนม ส่งผลต่อการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทย “เพราะเป็นหมวดคำที่แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบทางสังคมโดยเฉพราะ” (Prasithrathasint, 2001, p.119) คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยไม่เพียงมีความหมายทางไวยากรณ์คือบอกผู้พูด ผู้ฟัง หรือผู้ที่กล่าวถึง คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยยังสะท้อนวัฒนธรรมไทยซึ่งมีความเหมือนและความต่างกับวัฒนธรรมเวียดนาม และอาจส่งผลต่อการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนาม โดยความเหมือนระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมเวียดนามอาจช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนชาวเวียดนามเข้าใจและเรียนรู้ภาษาไทยได้เร็วขึ้น ส่วนความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของสองชาติอาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องเหมาะสมของผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนามจำแนกเป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ และความสนิทสนมระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ปัจจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นความสำคัญของเนื้อหาด้านวัฒนธรรมไทยในการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ซึ่งแตกต่างกับการเรียนภาษาไทยของเด็กไทย โดยเด็กไทยจะเรียนรู้คำบุรุษสรรพนามจากการทำความเข้าใจคำเหล่านี้ใน

Vol.28 No.4 October - December 2022 ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

บริบทเฉพาะ เริ่มจากบริบทระหว่างแม่กับลูก เมื่อโตขึ้นบทบาททางสังคมของเด็กเริ่มเปลี่ยนไปและบริบทการสื่อสารเริ่มกว้างขึ้น เด็กเริ่มเรียนรู้คำบุรุษสรรพนามมากขึ้นจากการสัมผัสคำใหม่ในบริบทใหม่และการใช้คำบุรุษสรรพนามถูกขัดเกลาโดยคนรอบข้าง หรือกล่าวอีกนัยคือ เด็กไทยรับรู้กฎเกณฑ์การใช้คำบุรุษสรรพนามอย่างเป็นธรรมชาติด้วยการขัดเกลาของบริบทสังคมไทย ส่วนผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาที่ 2 หรือภาษาต่างประเทศ ยากที่จะเข้าใจกฎเกณฑ์ทางสังคมวัฒนธรรมไทยที่แฝงไว้ในคำบุรุษสรรพนามภาษาไทยเพราะไม่ได้เติบโตหรืออาศัยในสังคมไทย (Palakornkul, 1972, p.127) ซึ่งสอดคล้องกับ Wen (2556) ที่ศึกษาปัญหาการใช้คำบุรุษสรรพนามของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทย พบว่า ความผิดพลาดของนักศึกษาจีนในการใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยมักเกี่ยวกับปัจจัยด้านอายุ เพศ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง กาลเทศะ และเรื่องที่พูด เช่น นักศึกษาจีนใช้คำว่า “ฉัน” และ “เรา” เพื่อแทนตนเองในการสนทนากับอาจารย์หรือรุ่นพี่ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอายุหรือฐานะทางสังคมสูงกว่า

การเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามภาษาไทยเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เพราะต้องคำนึงถึงปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเพื่อสามารถใช้คำบุรุษสรรพนามอย่างเหมาะสม ดังนั้นผู้เรียนชาวเวียดนามนอกจากรับรู้ความหมายของคำบุรุษสรรพนามต่างๆ ยังควรเข้าใจบริบทหรือสถานการณ์การสื่อสาร จึงจะสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ความแตกต่างทางวัฒนธรรมส่งผลต่อการใช้คำบุรุษสรรพนาม การสร้างสื่อการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศจึงควรมีลักษณะแตกต่างกับสื่อการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับเด็กไทย กล่าวคือ ควรนำเสนอเนื้อหาด้านสังคมวัฒนธรรมไทยควบคู่กับเนื้อหาด้านภาษาไทยในลักษณะเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักรู้ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตัวเองและวัฒนธรรมเจ้าของภาษาซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Byram (1997) ที่กล่าวว่า การตระหนักรู้ด้านวัฒนธรรม (critical cultural awareness) เป็นปัจจัยพื้นฐานของความสามารถด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (intercultural competence) ซึ่งประกอบด้วย ทัศนคติด้านสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (attitudes) คือความอยากรู้อยากเห็นและเปิดใจยอมรับวัฒนธรรมผู้อื่น ไม่ควรมีอคติต่อวัฒนธรรมผู้อื่นหรือเชื่อในวัฒนธรรมของตนเพียงฝ่ายเดียว ความรู้ด้านสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (knowledge) คือความรู้เกี่ยวกับภูมิหลังด้านวัฒนธรรมของคู่สนทนาโดยเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมตนเอง ทักษะด้านสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (skill) คือความสามารถในการเปรียบเทียบ ตีความ และเชื่อมโยงวัฒนธรรมตนเองกับวัฒนธรรมผู้อื่น

สื่อการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวเวียดนามควรนำเสนอเนื้อหาความรู้ด้านวัฒนธรรมไทยเพื่อช่วยเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวเวียดนาม เพราะนอกจากเนื้อหาความรู้และแบบฝึกหัดที่ช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษาให้ผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนยังมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความรู้และพัฒนาทักษะด้านสื่อสารข้ามวัฒนธรรมแก่ผู้เรียน (Kieu, 2021, pp.39-40) การจัดเนื้อหาสำหรับสื่อการเรียนการสอนควรคำนึงถึงบริบทและสถานการณ์การสื่อสาร กล่าวคือ ต้องระบุหรืออธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างชัดเจนว่า ภาษาที่ใช้ในสถานการณ์หรือบริบทต่างกันย่อมแตกต่างกัน เช่น ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับผู้ใหญ่ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อน ภาษาที่ใช้ในร้านอาหาร ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารทางโทรศัพท์ เป็นต้น เพราะภาษามีการแปร ดังนั้นผู้สอนควรเน้นการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ในการ

ปีที่ 28 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2565 ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

จัดทำสื่อการเรียนการสอน หรือคัดเลือกเนื้อหาของรายวิชา ผู้สอนต้องคำนึงถึงเสมอว่า ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ความแตกต่างของภาษาตามสถานภาพของผู้พูด เมื่อผู้เรียนได้พบกับเจ้าของภาษาที่มีสถานภาพทางสังคมต่างๆ จะได้ใช้ภาษาอย่างถูกต้อง นอกจากนั้น ในการสร้างบทเรียน ผู้สอนต้องจัดเนื้อหาให้ครอบคลุมการใช้ภาษาตามสถานการณ์หรือหน้าที่ เช่น การกล่าวทักทาย ขอโทษ ขอบคุณ ขอร้อง เป็นต้น (Prasithrathasint, 1986, pp.68-70)

เป้าหมายของการเรียนภาษาไทยของผู้เรียนชาวเวียดนามคือ ต้องการสื่อสารกับคนไทยอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมระหว่างคนไทยกับคนเวียดนาม การสื่อสารสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับบริบทสังคมวัฒนธรรมไทย ดังนั้น กระบวนการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวเวียดนามควรคำนึงถึงปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมไทยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

นำผลการวิจัยไปใช้ในการสร้างสื่อการเรียนการสอนภาษาไทยในบริบทการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาปัจจัยด้านวัฒนธรรมอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างชาติ เช่น การบอกเวลา การตั้งชื่อ การสั่งอาหาร เป็นต้น

References

Brody, J. (2003). A Linguistic Anthropological Perspective on Language and Culture in Second Language Curriculum. In Lange, D.L. & Paige, R.M. (Eds), **Culture as the core : perspectives on culture in second language learning** (pp.37-52). Greenwich, Conn.: Information Age Publishing.

Byram, M. (1997). **Teaching and assessing intercultural communication competence**. Clevedon : Multilingual Matters.

Hiranpat, P. (2005, January). Intercultural communication and second teaching. **Language and culture, 24**(1), 82-92.

Kieu, T.H. (2021). An Investigation into Intercultural Components in Three Piloted English Textbooks for Vietnamese High Schools under The National Foreign Languages Project. **VNU Journal of Foreign Studies**[Online Serial], **37**(1). Availble : https://js.vnu.edu.vn/FS/article/view/4655 [2021, May 7].

Vol.28 No.4 October - December 2022 ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

Naksakul, K. (1997, June). Pronouns in Thai language reflect Thai culture. **The Royal Institute newsletter**[Online Serial], **7**(73). Available : http://legacy.orst.go.th/?knowledges= คำสรรพนามในภาษาไทยสะท้e [2021, May 11].

Nguyen, D. T. (2002). Gender and Person in Pronouns in Vietnamese Communication. **Language**[Online Serial], 156(2). [Online]. Available : https://dlib.hcmussh.edu.vn/Viewerswf/?Id=5ac30707-2dda-4f2f-81bd-2ee17287ce2c&t=Ve-gioi-va-ngoi-o-nhung-tu-xung-ho-trong-giao-tiep-tieng-Viet-Nguyen-Duc-Thang [2021, August 18].

Nguyen, T. T. C. (2015, May). A comparative Study of Kinship Terms in Thai and Vietnamese. **Journal of Humanities Naresuan University, 12**(2), 39-52.

Office of the Royal Society. (2017). **Dictionary of Linguistics (General Linguistics) Edition of The Royal Society**. Bangkok : Abiz Inter.

Palakornkul, A. (1972). **A Socio-linguistic study of pronominal strategy in spoken Bangkok Thai**. Doctor's thesis, University of Texas at Austin.

Panthumetha, N. (2016). **Thai Grammar** (8 th ed.). Bangkok : Chulalongkorn University Press.

Panupong, W., et.al. (2012). **Thai Reference Book - Standard Thai Language : word, phrase, sentence and discourse**. Bangkok : Kurusapa Ladprao.

Prasithrathasint, A. (1986). Socio linguistics and foreign language teaching. In **Proceedings of Linguistics and language teaching**, Bangkok 1986 April 16-17 (pp.58-76). Bangkok : n.p.

Prasithrathasint, A. (2001). **Sociolinguistics.** (3 rd ed). Bangkok : Chulalongkorn University Press.

Royal Institute. (2013). **Royal Institute Dictionary 1999**. Bangkok : Sirivatana Interprint.

Samovar, L. A., Porter, R.E., & McDaniel, E.R. (1985). **Intercultural Communication : A Reader.** (4 th ed.). Belmont, Calif : Wadsworth.

Wen, Q.Y. (2013). **Problems of Thai Personal Pronoun Usage Based on Sociolinguistics of Chinese Students Studying Thai Language**. Master's thesis, Chiangmai University.